

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу
доц. Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

“30” серпня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Історія туризму

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм»
освітні програми	«Туристичний бізнес»
вид дисципліни	обов'язкова

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних
економічних відносин та туристичного бізнесу»

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2024 року, протокол № 19

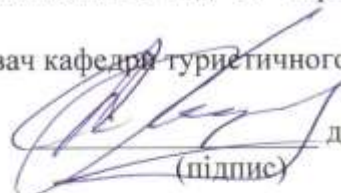
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

канд. іст. наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
Іван ПОСОХОВ

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол № 20 від “27” серпня 2024 року

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

 доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньої-професійної програми «ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

Гарант освітньої-професійної програми «ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

 доц. Олена ЄВТУШЕНКО
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 16 від “28” серпня 2024 року

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

 доц. Олена МИКОЛЕНКО
(підпис)

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. директора ННІ
«Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

Робоча програма навчальної дисципліни
Історія туризму

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм і рекреація»
освітні програми	«Туристичний бізнес»
вид дисципліни	обов'язкова

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2024 / 2025 навчальний рік

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“17” вересня 2024 року, протокол № 2

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

канд. іст. наук, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
Іван ПОСОХОВ

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол № 1 від “3” вересня 2024 року

В.о. завідувача кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Анатолій ПАРФІНЕНКО
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньої-професійної програми «ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

Гарант освітньої-професійної програми «ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

Олена ЄВТУШЕНКО
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від “17” вересня 2024 року

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Ганна ПАНАСЕНКО
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія туризму» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Туристичний бізнес» підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є:

метою вивчення дисципліни є формування у студентів системи теоретико-практичних знань з історії туризму. Зокрема, засвоєння логіки історичного розвитку туризму та його історичних форм, вивчення досвіду організації і ефективності функціонування сфери туризму в Україні.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

навчальна дисципліна має загальноосвітнє та суто прикладне завдання. Останнє зумовлено фаховою специфікою менеджера готельного, курортного та туристичного сервісу, що вимагає знання історії відкриття та туристичного засвоєння територій, історії створення туристичних фірм, спілок та товариств, досвіду попереднього керівництва туристичною галуззю;

знати політичні та соціокультурні чинники, а також найважливіші тенденції та процеси, що відігравали та продовжують відігравати провідну роль у формуванні та розвитку сучасного світу.

дисципліна виконує освітню, світоглядну, інформаційну, розвиваючу, навчальну функції. При цьому в центрі уваги залишається людина з її потребами, ціннісними орієнтаціями та світоглядними уявленнями.

Формування наступних загальних компетентностей:

ЗК02 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК09 – Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

Формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

СК02 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК20 – Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

1.3. Кількість кредитів: 5

1.4. Загальна кількість годин: 150 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	14 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
86 год.	136 год.
в т.ч. ндивідуальні завдання	
---	---

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

<i>ПР 02</i>	Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.
<i>ПР 04</i>	Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.
<i>ПР 20</i>	Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.
<i>ПР 25</i>	Знання ролі та функцій міжнародних організацій у формуванні і реалізації концепції інформаційного суспільства як чинника міжнародного розвитку.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до курсу «Історія туризму»

1.1. Поняття «мандрівництво», «туризм» та рекреація

Різниця між поняттями «мандрівництво», «туризм» та рекреація. Основні характеристики мандрівництва, туризму і рекреації. Ознаки, що відмежовують туризм од мандрівництва і рекреації. Визначення поняття туризм.

1.2. Природа туризму та його витоки

Початок ери мандрівництва. Фактори, що сприяли пересуванню людей. Особливості мандрівництва. Зародження сучасного туризму, подорож Томаса Кука.

1.3. Походження терміну «туризм»

Перші подорожі з метою туризму. Поява та розповсюдження терміну «туризм». Основні версії виникнення терміну «туризм».

1.4. Історія туризму як навчальна дисципліна

Особливості навчальної та наукової дисципліни. Зв'язок «історії туризму» з іншими дисциплінами. Мета, предмет та завдання вивчення дисципліни.

1.5. Проблеми курсу

Огляд основних пояснювальних схем історичного розвитку туризму. Дискусія навколо витоків туризму та дати сучасного етапу у розвитку туризму.

Тема 2. Рекреація як соціокультурний феномен: ретроспективний аналіз (від давнини до першої половини XIX століття)

2.1. *Форми рекреації та подорожування у часи Античності*

Загальна характеристика Античності. Основні мотиви подорожувань. Рекреаційні потреби Античності. Шляхи та засоби пересування. Античні форми гостинності.

2.2. *Подорожування та рекреація у Середньовіччі*

Загальна характеристика Середньовіччя. Основні мотиви подорожей та рекреаційні потреби. Характеристика шляхів сполучення та засобів пересування. Середньовічні форми розміщення.

2.3. *Епоха Відродження та її вплив на розвиток рекреаційної сфери та подорожувань*

Відродження та його характерні риси. Значення Великих географічних відкриттів та їхній вплив на зміну «картини світу». Зміни в мотивах подорожей та рекреаційних потребах. Розвиток подорожувань, характеристика основних маршрутів.

2.4. *Передумови та початок комерційного періоду розвитку туризму (XVIII – початок XIX століть)*

Відмінності подорожувань минулих років. Поява ринку туристичних послуг. Технічний стрибок та його вплив на формування туризму у самостійну галузь. Зміни в мотивах подорожей. Характеристика засобів розміщення. Розвиток туризму в окремих країнах (Англія, США, Росія).

Тема 3. Мандрівництво та гостинність в Україні (IX – початок XIX століть)

3.1. *Образи України в творах іноземних мандрівників*

Україна в зображенні античних мандрівників (Геродот, Гіппократ, Птоломей та ін.). Київська Русь (арабські та візантійські джерела). Згадки європейських мандрівників про Україну XV – XVI століть. Україна у творах іноземних мандрівників XVII – XVIII століть.

3.2. *Внесок українців у географічні дослідження світу*

Подорожі українців за часів Київської Русі та у козацьку добу. Участь українців у географічних дослідженнях світу (Василь Григорович-Барський, Вацлав Ржевуський, Юрій Федорович Лисянський, Микола Миколайович Пржевальський, Микола Миколайович Миклухо-Маклай).

3.3. *Зародження та розвиток гостинності в Україні*

Гостинність за часів Київської Русі (постоялі двори («ями»)). Гостинність в Україні у XV – XVII столітті (гостинний двір, корчма). Засоби розміщення у XVIII столітті (поштові двори та станції).

Тема 4. Зародження організованого туризму на території України (середина XIX – початок XX століть)

4.1. *Виникнення в Україні перших туристичних організацій*

Кримський гірський клуб. Перші спеціалізовані журнали «Екскурсійний вісник», «Шкільні екскурсії і шкільний музей», «Російський екскурсант». Російське товариство туристів, Російське гірське товариство.

4.2. *Туристичне освоєння Криму*

Входження Криму до складу Російської імперії, політика уряду щодо засвоєння Криму. Рекреаційний потенціал Криму та розвиток інфраструктури. Особливості розвитку південноузбережних міст Криму. Діяльність Кримсько-Кавказького гірського клубу.

4.3. *Просвітницько-екскурсійний рух на західноукраїнських землях*

Особливості розвитку західноукраїнських земель. Екскурсійно-просвітницька діяльність Івана Вагилевича, Якова Головацького, Івана Нечуй-Левицького, Омеляна

Партицького, Миколи та Корнила Устияновичей, Івана Франка. Виникнення товариств «Січ» і «Пласт».

Тема 5. Розвиток туризму в Україні у 20 – 40-х роках ХХ століття

5.1. Створення та особливості радянської системи керівництва туризмом

Основні засади політики радянської влади в галузі туризму. Створення та діяльність акціонерного товариства «Радянський турист». Всесоюзне товариство пролетарського туризму. Розвиток масового самодіяльного туризму. Організація товариства «Інтурист». Туристично-екскурсійне управління.

5.2. Туристично-екскурсійна справа і краєзнавчий рух в Україні у 1920-х – на початку 1930-х років

Українізація та її вплив на розвиток туристично-екскурсійного і краєзнавчого руху. Організаційна структура керівництва екскурсійною справою. Харків – центр краєзнавчого руху.

5.3. Туристично-краєзнавча діяльність товариств «Плай» і «Чорногора» на західноукраїнських землях

Заснування товариства «Плай», основні напрями та форми роботи. Видання журналу «Туристика та краєзнавство». Просвітницько-краєзнавча та екскурсійна діяльність І. Крип'якевича, В. Старосольського, Б. Януша, Ю. Полянського. Створення товариства «Чорногора», основні завдання та форми роботи.

Тема 6. Основні напрями розвитку туризму в Україні у повоєнний період. Початок «рекреаційного буму»

6.1. Відновлення туристично-екскурсійної діяльності наприкінці 40-х – на початку 50-х років ХХ століття

Основні напрями роботи радянської влади по відновленню туристично-екскурсійної справи. Розвиток внутрішнього туризму і діяльність профспілок. Відновлення міжнародного туризму.

6.2. Система організації і управління туризмом у 50-60-х роках ХХ століття

Вплив «хрущовської відлиги» на розвиток міжнародного туризму в СРСР. Створення Бюро міжнародного молодіжного туризму «Супутник». Формування монопольних туристичних структур в СРСР. Посилення централізації і адміністрування в управлінні туристично-екскурсійною справою.

6.3. Початок «рекреаційного буму»

Основні фактори стрімкого розвитку туризму. Світоглядні зміни в суспільстві та диференціація рекреаційних потреб. Поняття «образ», «стиль» та «якість» життя. Диверсифікація рекреаційної сфери та туризму. Соціальний склад рекреантів.

Тема 7. Особливості розвитку туризму у 70-80-ті роки ХХ століття

7.1. Розвиток міжнародного туризму

Основні фактори розвитку міжнародного туризму. Особливості розвитку міжнародного туризму в СРСР. Зміст та форми роботи ВАТ «Інтурист». Розвиток матеріально-технічної бази «Інтуристу».

7.2. Масовий туристичний рух в Україні

Соціалізація трудового законодавства. Розвиток сфери обслуговування. Зміни у світоглядних уявленнях населення. Зміцнення матеріально-технічної бази туризму. Розвиток самодіяльного туризму.

7.3. Розвиток молодіжного туризму

Ідеологічна складова розвитку молодіжного туризму. Діяльність БММТ «Супутник». Експедиція «Моя Батьківщина – СРСР» – стрижень молодіжного туризму. Види молодіжного туризму. Міжнародний молодіжний туристичний обмін: основні організаційні форми.

Тема 8. Проблеми та перспективи розвитку туристично-рекреаційної сфери України за роки незалежності

8.1. Нормативно-правові засади туристичної діяльності в Україні

Закон України «Про туризм» 1995 р. Основні напрями державної політики в галузі туризму. Зміни до закону України «Про туризм» 2004 р. Програму розвитку туризму в Україні до 2005 р. Державна програма розвитку туризму на 2002-2010 роки.

8.2. Сучасний стан розвитку туризму в Україні

Система державного регулювання туризму в Україні. Участь України у Всесвітній туристичній організації. Туризм в економіці України. Матеріальна база туризму. Основні проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні.

8.3. Образи України як туристичної країни

Місце України на світовому ринку рекреаційних послуг. Інтерес до України як до об'єкту туризму. Український туризм в оцінках вітчизняної та іноземної періодики.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма					заочна форма							
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.	
Тема 1. Вступ до курсу «Історія туризму»	19	4	4			11	19	2					17
Тема 2. Рекреація як соціокультурний феномен: ретроспективний аналіз (від давнини до першої половини XIX століття)	19	4	4			11	17						17
Тема 3. Мандрівництво та гостинність в Україні (IX – початок XIX століть)	19	4	4			11	19	2					17
Тема 4. Зародження організованого туризму на території України (середина XIX – початок XX століть)	19	4	4			11	19	2					17
Тема 5. Розвиток туризму в Україні у 20 – 40-х роках XX століття	19	4	4			11	19	2					17
Тема 6. Основні напрями розвитку туризму в Україні у повоєнний період	19	4	4			11	19	2					17
Тема 7. Особливості розвитку туризму у	19	4	4			11	19	2					17

70 – 80-ті роки XX століття.												
Тема 8. Проблеми та перспективи розвитку туристично-рекреаційної сфери України за роки незалежності	17	4	4			9	19	2				17
Усього годин	150	32	32			86	150	14				136

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до курсу «Історія туризму»	4
2	Рекреація як соціокультурний феномен: ретроспективний аналіз (від давнини до першої половини XIX століття)	4
3	Мандрівництво та гостинність в Україні (IX – початок XIX століть)	4
4	Зародження організованого туризму на території України (середина XIX – початок XX століть)	4
5	Розвиток туризму в Україні у 20 – 40-х роках XX століття	4
6	Основні напрямки розвитку туризму в Україні у повоєнний період	4
7	Особливості розвитку туризму у 70 – 80-ті роки XX століття.	4
8	Проблеми та перспективи розвитку туристично-рекреаційної сфери України за роки незалежності	4
	Разом	32

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до усного опитування на тему: «Вступ до курсу «Історія туризму» з наступних питань: Поняття «мандрівництво», «туризм» та рекреація. Природа туризму та його витоки. Походження терміну «туризм». Історія туризму як навчальна дисципліна.	11	17
2	Підготовка до усного опитування на тему: «Рекреація як соціокультурний феномен: ретроспективний аналіз (від давнини до першої половини XIX століття)» з наступних питань: Форми рекреації та подорожування у часи Античності. Подорожування та рекреація у Середньовіччі. Відмінності подорожувань минулих років. Поява ринку туристичних послуг.	11	17
3	Підготовка до усного опитування на тему: «Мандрівництво та гостинність в Україні (IX – початок XIX століть)» з наступних питань: Образи України в творах іноземних мандрівників.	11	17

	Внесок українців у географічні дослідження світу. Зародження та розвиток гостинності в Україні		
4	Підготовка до усного опитування на тему: «Зародження організованого туризму на території України (середина XIX – початок XX століть)» з наступних питань: Виникнення в Україні перших туристичних організацій. Туристичне освоєння Криму. Просвітницько-екскурсійний рух на західноукраїнських землях.	11	17
5	Підготовка до усного опитування на тему: «Розвиток туризму в Україні у 20 – 40-х роках XX століття» з наступних питань: Створення та особливості радянської системи керівництва туризмом. Туристично-екскурсійна справа і красзнавчий рух в Україні у 1920-х – на початку 1930-х років.	11	17
6	Підготовка до усного опитування на тему: «Основні напрямки розвитку туризму в Україні у повоєнний період» з наступних питань: Відновлення туристично-екскурсійної діяльності наприкінці 40-х – на початку 50-х років XX століття. Система організації і управління туризмом у 50-60-х роках XX століття. Початок «рекреаційного буму».	11	17
7	Підготовка до усного опитування на тему: «Особливості розвитку туризму у 70 – 80-ті роки XX століття» з наступних питань: Розвиток міжнародного туризму. Масовий туристичний рух в Україні. Розвиток молодіжного туризму.	11	17
8	Підготовка до усного опитування на тему: «Проблеми та перспективи розвитку туристично-рекреаційної сфери України за роки незалежності» з наступних питань: Нормативно-правові засади туристичної діяльності в Україні. Сучасний стан розвитку туризму в Україні. Образи України як туристичної країни.	9	17
	Разом	86	136

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання не передбачено навчальним планом.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, целеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів. Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення;

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;
- демонстрація;

7.3. Практичні методи навчання:

- метод робіт з письмовими джерелами;
- метод робіт з аудіо/ відеоматеріалами;
- практичні заняття;

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах.

1. Оцінювання роботи студентів під час практичних (семінарських) занять.
2. Оцінка за індивідуальну роботу студентів.
3. Проведення проміжного тестового контролю.
4. Проведення підсумкового контролю.

Оцінка зі змістовного модулю складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час практичних (семінарських) занять, оцінки за проміжний тестовий контроль та оцінки за індивідуальну роботу.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що студент отримує за змістовні модулі та модульний контроль.

Порядок поточного оцінювання знань студентів. Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовки студентів до встановлених завдань. Зокрема, поточному контролю підлягають:

1. активність та результативність роботи студента протягом семестру у вивченні програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
2. виконання індивідуального завдання;
3. виконання проміжного тестового завдання зі змістовного модулю.

Контроль систематичності виконання самостійної роботи та активності на практичних (семінарських) заняттях.

Оцінювання здійснюється за наступними критеріями.

1. ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
2. ознайомлення з основною та додатковою літературою;
3. логіка, стиль виклад матеріалу в письмових роботах та усному виступі, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.
4. якість, самостійність та своєчасність виконання необхідних завдань.

Проміжний тестовий контроль зі змістовних тем. Проміжний тестовий контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем.

До складання екзамену допускаються студенти, які мають задовільну кількість балів зі складених тестів з основних навчальних елементів змістовних модулів, складання глосарію, написання та захисту реферату.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за першим та другим розділом, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння матеріалу здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях та на екзамені.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного цією робочою програмою дисципліни.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного та підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 2х20 балів

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непереборної сили, здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожен вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Історія туризму».

Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=499>

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль та самостійна робота												Сума
T1	T2	T3	T4	Проміжний контроль	T5	T6	T7	T8	Проміжний контроль	Разом	Екзамен	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	60	40	

Критерії оцінювання для семінарських занять

5–6 балів – нараховуються в разі якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; відповідь супроводжується презентацією; студент активно працює протягом усього семінарського заняття, показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

3–4 бали – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу; презентація відсутня; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки; протягом семінарського заняття студент працює недостатньо активно, питання висвітлює повно, виявляє уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання; у відповідях допущені неточності та певні помилки, при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.

1–2 бали – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; презентація відсутня; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; водночас, студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

Критерії оцінювання теоретичних питань екзаменаційної роботи:

15–20 балів – нараховуються в разі якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; студент показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

10–15 балів – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки; питання висвітлює повно, виявляє уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання; у відповідях допущені неточності та певні помилки, при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.

0–10 балів – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; водночас, студент дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні матеріалу екзаменаційного білету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для екзамену
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Державна програма розвитку туризму на 2002 – 2010 роки // Офіційний вісник України. – 2002. – №18. – С. 144 – 154.
2. Закон України «Про курорти» // Відомості Верховної Ради. – 2000. – №50. –С. 435.
3. Закон України «Про туризм» від 19.09.95№324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 31. – Ст. 241. – С. 705 – 717.
4. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Зб. нормативно-правових актів / Під заг. ред. проф. В.К. Федорченка. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.
5. Про основні напрямки розвитку туризму в Україні до 2010 року: Указ Президента України від 10. 08. 1999. № 973/99 // Урядовий кур'єр. – 1999. – 29 вересня .
6. Туристична діяльність в Україні: нормативно-правове регулювання / Роїна О.М. (2-е вид., змін та доп.). – К.: КНТ, 2006. – 464 с.

Основна література

1. Абрамов В. В. Історія туризму / В. В. Абрамов, М. В. Тонкошкур. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 293 с.
2. Єрмаченко В. Є. Історія туризму : конспект лекцій / В. Є. Єрмаченко, Ю. Ю. Іващенко, Ю. М. Котельникова. – Х.: Харк. нац. екон. ун-т. – Х., 2007. – 96 с.
3. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / В. Ф. Кифяк. — Чернівці : Книги-XXI, 2003. — 298 с.
4. Лиман С.І., Парфіненко А.Ю., Посохов І.С. Історія туризму: навчальний посібник (для студентів спеціальності «Туризм»). – Суми: ПФ «Видавництво “Університетська книга”», 2018. – 372, [16] с.
5. Остапчук В. В. Історія туризму : навч. посібник / В. В. Остапчук, П. Ф. Коваль, Г. П. Андреева. - Ніжин : НДУ ім М.Гоголя, 2008. – 143 с.
6. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Зб. нормативно-правових актів / Під заг. ред. проф. В.К. Федорченка. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.
7. Сокол Т.Г. Організація туристичної діяльності в Україні: навч. посібник / Т. Г. Сокол. — К.: Федерація професійних спілок України; Інститут туризму, 2002. — 256 с.
8. Устименко Л. М. Історія туризму: Навчальний посібник / Л.М. Устименко, І.Ю. Афанасьєв. - К.: Альтерпрес, 2005. - 320 с.
9. Федорченко В.К., Історія туризму в Україні: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / В. К. Федорченко, Т. А. Дьорова. — К. : Вища школа, 2002. — 196с.

Допоміжна література

1. З історії вітчизняного туризму: Зб. наук. ст. – К.: ФПУ, Ін-т туризму, 1997. – 280 с.
2. Левковська Л., Чабан Р., Мінін Г. Стан і перспективи розвитку туризму та готельного бізнесу в Україні // Економіка України. – 2003. - №6. – С. 31 – 36.
3. Міжнародний молодіжний туризм в Україні (70–80-ті роки ХХ ст.) – К.: Ін-т історії України НАН України, 2002. – 58 с.
4. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Зб. нормативно-правових актів / Під заг. ред. проф. В. К. Федорченка. – К.: Юрінком-Інтер, 2002. – 350 с.
5. Про основні напрямки розвитку туризму в Україні до 2010 року: Указ Президента України від 10. 08. 1999. № 973/99 // Уряд. кур'єр. – 1999. – 29 вересня.
6. Сокол Т.Г. Характеристика структури туристичної галузі СРСР в 70–80-х рр. ХХ ст. // Туристично-краєзнавчі дослідження. – Вип. 1: Матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. «Туризм в Україні: економіка та культура»: У 2-х ч. – К., 1998. – Ч. 2. – С. 230–250.
7. Туристична експедиція радянської молоді «Моя Батьківщина – СРСР» та діяльність українського бюро «Супутник» по її проведенню (1972-1987 рр.) // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Зб. наук. праць. – Вип. Спеціальний. – К.: Ін-т історії України, УАН, Національний аграрний ун-т, 2002. – С. 237–249.
8. Федорченко В.К., Мінін І.М. Туристичний словник-довідник: Навч. посібник. – К.: Дніпро, 2000. – 160 с.
9. Цибух В. Туризм в Україні: проблеми та перспективи // Економіст. – 2000. - №6. – С. 34 – 35.
10. Adventure tourism market study 2020 [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://files.adventuretravel.biz/docs/research/adventure-tourism-market-study-2020-web.pdf>
11. Environmental Management for Sustainable Development / Chris Barrow, 2006.: Routledge publications. – 289 p.
12. Review on Laws and Regulation/ Ministry of tourism and creative economy: Pangendare. – 2011. – 26 p.
13. Romancing the Wild: Cultural Dimensions of Ecotourism / Robert Fletcher, 2014.: New Ecologies for the Twenty-First Century. – 264 p.

14. Travel & Tourism Economic impact 2020 Ukraine [Електроний ресурс]. – Режим доступу:
15. <http://www.wttc.org//media/files/reports/economic%20impact%20research/countries%202015/ukraine2020.pdf>
16. International Report on Snow & Mountain Tourism Overview of the key industry figures for ski resorts [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.isiaski.org/download/20140517_ISIA_Vuokatti_1b_presentation_vanat.pdf
17. UNWTO Tourism Highlights, 2020 Edition [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://mkt.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights-2020-edition>

11. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ПОДОВЖЕННЯ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії **обставин непоборної сили** освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Історія туризму». Режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=499>